

TBMM
HALKLARIN ESİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 5929
Tarih : 12.06.2024

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dünya Çocuk İşçiliğiyle Mücadele Günü olan 12 Haziran, çocukların işçileştirilmesinin küresel çapta hâlâ büyük bir sorun olduğunu hatırlatmaktadır. Türkiye'de de bu sorun, özellikle son yıllarda derinleşen yoksulluk ve devlet politikaları ile daha da belirgin hale gelmiştir.

Çocuk işçiliğinin yasaklanması, mesleki öğrenimin çocuk gelişimine uygun bir biçimde planlanması ve kamusal kurallar çerçevesinde yürütülmesi gerekmektedir. Ancak bu yeterli değildir; çocukları koruyacak örgütlenmelerin ve mücadelelerin araçlarını oluşturmak şarttır. Kamu kurumlarının, uzmanların, geleneksel emek örgütlenmelerinin ve çocuk hakları alanında çalışan STK'ların bu süreçte yetersiz kaldığı ve yeterince iş birliği içinde çalışmadığı görülmektedir. Dolayısıyla, daha etkili ve geniş tabanlı bir çalışma gereklidir.

Çocukların işçileştirilmesi ile mücadele, toplumsal farkındalık artırma, yasal düzenlemeler, eğitim ve destek programları, işyerlerinin denetimi ve uluslararası iş birliği gibi çeşitli alanlarda eş zamanlı eylemler gerektirir. Çocukların işçileştirilmesi, ekonomik bir sorundan öte toplumsal ve etik bir meseledir. Çocukların sağlıklı, güvenli ve mutlu bir yaşama sahip olmasını sağlamak başta devlet olmak üzere tüm yetişkinlerin birincil sorumluluğudur. Onların eğitim, oyun ve sağlıklı gelişim haklarını savunmak, insan onuruna yakışır bir hayat sürmelerini sağlamak tüm toplumun görevidir. Bu bağlamda, çocukların işçileştirilmesi sorunun sebep ve sonuçlarının incelenmesi, çocuk haklarını merkezine alan destekleyici yeni politikaların araştırılması ve geliştirilmesi amacıyla Anayasa'nın 98., İktüzüğün 104. ve 105. maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması için gereğini arz ve teklif ederiz. 12.06.2024

Gülüstun Kılıç Koçyiğit

Kars Milletvekili

DEM Parti Grup Başkanvekili

GEREKÇE

2006 yılında Koç Holding ve Millî Eğitim Bakanlığı'nın (MEB) iş birliğiyle başlatılan Mesleki Eğitim Merkezleri (MESEM) programı, çocukların işçileştirilmesinin kurumsallaşmasında önemli bir rol oynamıştır. MESEM, düşük ücretlerin ve uzun çalışma saatlerinin hâkim olduğu emek yoğun sektörleri destekleyerek öğrenci-işçi konseptiyle ekonomik üretim birimleri haline gelmiştir. Nisan 2023 itibarıyla mesleki teknik eğitim çerçevesinde döner sermaye kapsamındaki üretim gelirleri 2 milyar liraya ulaşmış iken bu gelirden öğrenci ve öğretmenlere düşen pay sadece 300 milyon lira olmuştur.

İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi'nin son raporuna göre; 2013-2024 yılları arasında en az 695 işçileştirilen çocuk hayatını kaybetmiştir. Bu ölümlerin yüzde 91'i ulusal basından, yüzde 9'u ise işçileştirilen çocukların aileleri ve yerel basından öğrenilmiştir. 2013 yılında 59, 2014 yılında 54, 2015 yılında 63, 2016 yılında 56, 2017 yılında 60, 2018 yılında 67, 2019 yılında 67, 2020 yılında 67, 2021 yılında 62, 2022 yılında 62, 2023 yılında 54 ve 2024 yılının ilk beş ayında en az 24 işçileştirilen çocuk hayatını kaybetmiştir.

İşçileştirilen çocukların ölümlerinin iş kollarına göre dağılımı, tarım ve orman işkolunda 383 çocuk (252 işçi ve 131 çiftçi), inşaat ve yol işkolunda 75 çocuk, metal işkolunda 52 çocuk, konaklama işkolunda 49 çocuk, gıda işkolunda 24 çocuk, ticaret işkolunda 23 çocuk, genel işler işkolunda 21 çocuk, tekstil ve deri işkolunda 17 çocuk, taşımacılık işkolunda 16 çocuk, ağaç ve kağıt işkolunda 12 çocuk, kimya ve lastik işkolunda 7 çocuk, enerji iş kolunda 4 çocuk, çimento, toprak ve cam işkolunda 3 çocuk, madencilik işkolunda 1 çocuk, iletişim işkolunda 1 çocuk, sağlık işkolunda 1 çocuk ve belirlenemeyen iş kollarında 6 işçileştirilen çocuk şeklindedir. Bu ölümlerin yüzde 78'ini ücretliler oluşturmaktadır. İşçileştirilen çocukların ölümlerinin yüzde 55'i tarım, yüzde 20'si sanayi, yüzde 14'ü hizmetler ve yüzde 11'i inşaat sektörlerinde gerçekleşmiştir.

İşçileştirilen çocukların ölümlerinin nedenlerine göre dağılımı ise trafik ve servis kazalarında 193 çocuk, zehirlenme ve boğulma sonucu 115 çocuk, ezilme ve göçük sonucu 97 çocuk, yüksekten düşme sonucu 63 çocuk, şiddet sonucu 58 çocuk, elektrik çarpması sonucu 44 çocuk, yıldırım düşmesi sonucu 41 çocuk, patlama ve yanma sonucu 28 çocuk, kalp krizi ve beyin kanaması sonucu 14 çocuk, kesilme ve kopma sonucu 13 çocuk, intihar sonucu 10 çocuk, nesne çarpması ve düşmesi sonucu 9 çocuk ve diğer nedenlerden 10 çocuk şeklindedir.

İşçileştirilen çocukların ölümlerinin yaşlara göre dağılımına bakıldığında, 4 yaşında 5 çocuk, 5 yaşında 5 çocuk, 6 yaşında 5 çocuk, 7 yaşında 7 çocuk, 8 yaşında 14 çocuk, 9 yaşında 13 çocuk, 10 yaşında 25 çocuk, 11 yaşında 16 çocuk, 12 yaşında 37 çocuk, 13 yaşında 46 çocuk, 14 yaşında 67 çocuk, 15 yaşında 103 çocuk, 16 yaşında 132 çocuk ve 17 yaşında 220 işçileştirilen çocuk hayatını kaybetmiştir.

2013-2024 yılları arasında 99 kız ve 596 erkek işçileştirilen çocuk hayatını kaybetmiştir. İş cinayetlerinde ölen kız çocuklarının oranı yüzde 14'tür. Bu oran, tüm yaşlardaki kadın işçi ölüm

ortalamasının iki katını oluştururken ölen kız çocuklarının büyük çoğunluğu tarım işkolunda çalışmaktadır.

2013-2024 yılları arasında 80 göçmen işçileştirilen ocuk hayatını kaybetmiştir. Bu işçilerin 71'i Suriyeli, 6'sı Afganistanlı, 1'i Iraklı, 1'i İranlı ve 1'i Trkmenistanlıdır. Göçmen ocuk işçilerde ölüm oranı yüzde 12 iken bu oran genel iř cinayetlerindeki göçmen işçi ölüm oranının iki katıdır.

Türkiye'nin 77 şehrinde ocuk iř cinayetleri yaşanmıştır. şanlıurfa (52), Gaziantep (40), İstanbul (40) ve Adana (36) en çok ölüm yaşanan şehirlerdir. Bu şehirlerdeki ocuk işçiler genellikle tarım, sanayi, inşaat ve hizmet sektörlerinde çalışmaktadır.